

Till Kulturdepartementet

Yttrande

från Riksskådebanan, Stadshusplatsen 3, Nynäshamn

2009-05-15

Betänkandet SOU 2009: 16

Innehåll:

Sammanfattning,	sidan 2
Yttrande över del 1, grundanalys	sidan 3
Yttrande över del 2, förnyelseprogram	sidan 12
Yttrande över del 3, kulturpolitikens arkitektur,	sidan 24
Bakgrundsinformation,	sidan 31

Sammanfattning

Riksskådebanan bejakar förslag och kritiserar förslag i konsekvens med Riksskådebanans stadgar och det mål- och idédokument som är under produktion inom skådebanerörelsen.

En grundhållning i Riksskådebanans svar handlar om att bejaka förslag som leder till fördjupad demokrati, där folkrörelser och idéburna organisationer ges rättmätig stor plats. Riksskådebanan ställer sig bakom förslag till samverkan och samarbeten mellan det fria och frivilliga föreningslivet, folkrörelserna. Dock måste all samverkan ske på frivilligorganisationernas villkor, eftersom det inte handlar om jämbördiga förhållanden.

Riksskådebanan vill ha kulturmål som handlar om att motverka kommersialismens negativa verkningar, samt mål som understryker kvalitetens betydelse.

Riksskådebanan ifrågasätter bilden av ett Sverige som lämnat industrikulturen är helt sann.

Riksskådebanan anser att den så kallade uppsökande verksamheten som metod för att ordna fler möten mellan konst, kultur och människor, där behoven finns, ska uppmuntras genom kulturpolitiska insatser.

Riksskådebanan är främst skeptisk till aspektpolitik men även till den så kallade portföljmodellen.

Riksskådebanan ställer sig inte, i likhet med reservanterna, bakom skatteförslag som komplicerar istället för förenklar skattelagstiftningen.

Volym 1

Betänkande av kulturutredningen

Grundanalys

Sidan 15, de fem sista raderna:

Riksskådebanan instämmer inte i resonemanget därför att Riksskådebanan anser att kulturpolitikens huvuduppgift inte är att "öppna politiken för den omvandling som pågår i samhället". Vi finner den därpå följande meningen obegriplig. Riksskådebanan anser att kulturpolitikens väsentligaste uppgift är en annan, och inte olik Riksskådebanans verksamhetsidé, där det handlar om att stödja där behoven är störst.

Sidan 16

Riksskådebanan instämmer inte i förslagets till förnyelseprogram. Riksskådebanan ställer sig inte bakom idén om ett "breddat politikområde".

Riksskådebanan ställer sig inte bakom idén om kulturpolitik som aspektpolitik

Riksskådebanan förhåller sig tveksam till idén om portföljmodell för samspel mellan stat, kommuner och landsting.

Sidan 17

Riksskådebanan anser att målen för en ny kulturpolitik inte skiljer sig nämnvärt från nuvarande mål, dock bör de föreslagna målen kompletteras med formuleringen att "den statliga kulturpolitiken bör motverka kommersialismens negativa verkningar", vidare bör kvalitetsaspekten finnas med i kulturmålen Denna formulering är ett stöd för en kulturpolitik som vill verka enligt de övriga delmålen.

Sidan 18

Under rubriken Ett breddat politikområde.

Riksskådebanan anser att det är viktigt att särskilja begreppet kultur från begreppet kulturpolitik.

Det är en anomali - inkongruens - "att integrera kulturpolitiken i ett bredare politiskt sammanhang".

Sidan 20

Riksskådebanan vill varna för konsekvenserna när man i ett politiskt program *förordar* närmare samarbeten mellan frivilligorganisationer och myndigheter.

Frivilligorganisationers vilja, ambitioner och verksamhet är helt och hållet en fråga som har med demokrati och det frivilliga att göra, och samarbeten måste ske på frivilligorganisationernas villkor.

Sidan 21

Riksskådebanan ifrågasätter själva sinnebilden "kulturpolitikens arbete med specifika grupper".

Det är upp till de organisationer som arbetar med uppsökande verksamhet att i första hand *själva* granska resultatet av organisationernas arbete.

Sidan 22,

under rubriken

Högre utbildning, forskning och eftergymnasial utbildning för kulturområdet.

Riksskådebanan ifrågasätter alltför stark koppling mellan utbildningar inom konst- och kulturområdet och det som här kallas arbetsrelevanta inslag, därför att Riksskådebanan befärar att den konstnärliga kvaliteten kan förlora sitt värde om fokus förskjuts från reflektioner kring det som konsten uttrycker till hur konsten ska säljas.

Fortsättning samma sida, under rubriken Kulturföretagande och entreprenörskap

Riksskådebanan föreslår att kulturbetänkandet, med ett undantag, lämnar det som kallas näringspolitik, miljöpolitik, arbetsmarknadspolitik, regional tillväxtpolitik och utbildningspolitik helt åt sidan. Undantaget handlar om att det kan finnas ett värde i att föra konstnärs- och hantverksutbildningarna närmare varandra, dock inte av arbetsmarknadsskäl utan av konstnärliga/kvalitativa skäl.

Sidan 25

Riksskådebanan förutsätter att det görs en konsekvensanalys som både ställer frågan om likvärdig kvalitet över hela landet uppmuntras genom en så kallad portföljmodell, samt om förslaget gör det enklare att leva upp till likvärdiga möjligheter för samtliga medborgare att delta i och att erfara kultur.

Sidan 32

När de gäller kulturinstitutionernas betydelse för kulturen vill Riksskådebanan understryka betydelsen av att erfarenheter av folkrörelse- och frivilligarbete bör finnas inom institutionerna.

Sidan 37

Apropå rubriken Behoven av översyn av det kulturpolitiska området vill Riksskådebanan framhålla att det inte är kulturpolitiken som ska följa, spegla eller bidra till samhällsutvecklingen. Däremot är det kulturen i sig som ska följa, spegla och bidra till samhällsutvecklingen. Riksskådebanan anser vidare att landet bör ha en sådan självständig kulturpolitik att samhällskritisk konst och kultur kan agera utan ängslan och därmed med stort självförtroende klara av det dagliga samhällskritiska uppdraget.

Sidan 38

Riksskådebanans uppfattning är att *ansvarskommitténs* betänkande har litet stöd bland medborgare och beslutsfattare, varför man bör ta *rimlig* hänsyn till tankarna i betänkandet.

Sidan 51 och 52

Trots demografiska förändringar i befolkningen, bland annat högre utbildning hos alltfler, så har *inte* behovet av mera så kallad uppsökande verksamhet inom kulturområdet minskat. Människor från andra kulturer än den skandinaviska och västerländska lever mera isolerat i Sverige i dag än för trettio år sedan. Riksskådebanans uppfattning är att alla som lever i Sverige bör uppmuntras i och till sådana verksamheter som har att göra med att den egna identiteten förstärks; i eget skapande eller i jämförbara kulturaktiviteter.

Sidan 119

Riksteatern är en avknoppning från det som var Skådebanan, på riksnivå eller nationell nivå kallad Riksskådebanan. När "avknoppningen" ägde rum var det för att skådebanerörelsen önskade koncentrera sin verksamhet till de större städerna.

Sidan 145

Här avslutats avsnittet om 1900-talet kultursyn; Riksskådebanans uppfattning är att den kultursyn som var aktuell under stora delar av 1900-talet, fortfarande är aktuell. Dock saknar Riksskådebanan ett avsnitt om de så kallade främjandeorganisationernas betydelse för såväl organisations- som samhällsliv. Kulturfrämjande insatser kom inte minst till uttryck genom frivilliga ombuds bok- och tidningsförsäljning på arbetsplatserna, bildandet av konstklubbar etc

Denna arbetsplatsrelaterade kulturverksamhet åtnjöt samhällets stöd från sextiotalet och framåt.

Sid 159

Riksskådebanan anser att beskrivningen om hur sjuttioalets kulturpolitik växte fram är tendensiös. Riksskådebanan citerar "ambitionerna förutsatte en politik som förstod mer av medborgarnas bästa än de själva". Detta är enligt Riksskådebanan en raljant skrivning. Riksskådebanan delar inte uppfattningen bakom ovan formulering. Följden av en sådan här historieskrivning kan bli negativ, sett i relation till behovet av en ny kulturpolitik.

Till den politiska kulturen hör att ta ansvar för en framtid som långt ifrån kan förutses av samhällets samtliga medborgare;

men detta är inte detsamma som "politiken förstod mer av medborgarnas bästa än de själva".

Sidan 175

Riksskådebanan är inte överens om resonemanget kring "homogenitetens perspektiv", och anser att det är långt ifrån önskvärt att denna historieskrivning står oemotsagd.

Riksskådebanans uppfattning är att historieskrivningen är osann. Det har enligt Riksskådebanans uppfattning aldrig funnits något "homogenitetens perspektiv".

Riksskådebanan citerar här några rader som Riksskådebanan finner synnerligen anmärkningsvärda: "resten av vår analyserande beskrivning av kulturpolitiken fram till våra dagar kan och ska läsas som en berättelse om uppbrottet från detta homogenitetens perspektiv".

Sidan 187

Första stycket talar om en klyvning, för professionellt kulturskapande å ena sidan och insatser för medborgare å andra. Skådebanerörelsen är en folkbildningsverksamhet som fortlöpande legat under Kulturdepartementet och Kulturrådet.

Sidan 191

andra stycket

Riksskådebanan ifrågasätter tankarna nämnda stycke. Riksskådebanan anser inte att 1974 års kulturpolitik byggts upp i enlighet med 1990-talsmodernitetens kultursyn.

Riksskådebanans ståndpunkt motiveras av följande citat ur kulturutredningen:

"I grunden är det helt logiskt att vid den tidpunkt när föreställningen om det moderna projektet mister sitt grepp om samhällena, så mister också 1990-talsmodernitetens kultursyn sin relevans. Men hur går det då med den kulturpolitik som i allt väsentligt byggts upp med utgångspunkt från samma föreställningar om kultur? Naturligtvis, vill vi svara, måste politiken i grunden förnyas. Man skulle kunna säga att 1995 års kulturutredning är ett uttryck för de svårigheter som är förbundna med den processen"

Sidan 203

Riksskådebanan tvivlar på sanningshalten både när det gäller skrivningarna i stycket om de enskilda medborgarnas självständighet och opåverkan i valet av nya medier under rubriken *De nya medierna*.

Själva beskrivningen av en ny företeelse, just valet av ord, motsäger att valet sker på fria premisser. Mera korrekta ord för mångfald, om det nu handlade om det, vilket det inte gör, borde syfta på kvalitet och kommunikation istället för det som varken är kvalitet eller kommunikation. Riksskådebanan ifrågasätter möjligheten att hitta program/utbud som verkligen och på djupet engagerar och i intresserar har blivit fler i takt med teknikens utveckling, och i takt med att fler kanaler etablerats inom en rad nya medier. Riksskådebanans uppfattning är dessvärre att det blivit "mycket av samma". Citatet Riksskådebanan här nedan refererar till finns på sidan 203. Skådebaneorganisationen föreslår att det redan allmänt accepterade public service-begreppet inte ges något ny innebörd.

"Nu ser vi istället masspublikens diversifiering med ett alltmera specialdesignat utbud för olika konsumentgrupper i form av nischkanaler i TV. Betal-TV, lokalradio och det

internetbaserade utbudets hela överskådliga ängd. Inget medium kan längre räkna med en fast och stor publik som anpassar sin smak efter ett begränsat utbud. Varför välja det minst tråkiga programmet som någon av de etablerade kanaler sänder när man har lärt sig att hitta det man verkligen är intresserad av i det totala utbudet - i TV eller via nätet?

Sidan 210, *andra stycket som börjar med "en alternativ budgetstrategi och slutar med "permanenta reformer."*

Riksskådebanan föredrar en prioritering av denna strategi.

Sid 217

Riksskådebanan instämmer i slutsatsen av resonemanget om mångfald, minoriteter, majoriteter och tolerans där utredningen summerar "Där det som långsiktigt ändå är lösningen handlar om att värdesätta människors olikheter och om tron på människors lika värde".

Riksskådebanan instämmer därför att Riksskådebanan anser att detta är den mest väsentliga ståndpunkten i den kulturpolitik som ska uppmuntra till mångfald, till demokrati och till humanism.

Sidan 228

Riksskådebanan ifrågasätter regeringens roll i det som kan kallas samverkan mellan kultur- och näringsliv.

Riksskådebanan befarar att kulturens centrala demokratiska uppgift, att ifrågasätta, granska och synliggöra, kan komma i skuggan av andra intressen i den här sortens samarbeten.

Riksskådebanan anser vidare att alla former av samarbeten med näringslivet och kultursektorn ska bekostas av näringslivet.

Sidan 230

Riksskådebanan anser att Sverige fortfarande till stora delar är ett industrisamhälle

Sidan 293

Riksskådebanan vill understryka behovet av statistik, forskning och analys inom konst och kulturområdet, förutsatt att denna del av kulturpolitiken ges rimliga proportioner, samt tillägga att organisationslivet kan bidra, inte minst med empiriska erfarenheter av hur konst och kulturvanor utvecklats över tiden. Dessa informationer kan jämföras med statistik. Därtill är det väsentligt att se det ideburna föreningslivet som en icke oväsentlig kulturfaktor, när man talar om statistik

Volym 2

Betänkande av kulturutredningen

Förnyelseprogram

Sidan 11

Under rubriken Skapandet,

Riksskådebanan vill understryka att Riksskådebanan helt och fullt håller med om skrivningen som börjar med " Den är också - eller bör vara" ..., och slutar med "ha till syfte att verka för detta".

Sidan 14

Riksskådebanan anser att kulturpolitiken legat i fas med tiden.

Sidan 15

Riksskådebanan anser att folkrörelserna bidraget stort till samhällets utveckling.

Sidan 17

Riksskådebanan ifrågasätter om skrivningen "folkbildningen dras in i statsförvaltningen". Mycket talar för att det inte varit så, bland annat det faktum att folkbildningen i dag är större än vad den varit någonsin tidigare.

Sidan 18

Riksskådebanan instämmer inte i att 1974 års kulturpolitiska program var genomfört i början av 1980-talet.

Sidan 20

Riksskådebanan instämmer i att kulturpolitiken ska granskas fortlöpande, gärna i femårsintervaller.

I granskningen bör det finnas en bred parlamentarisk representation, vidare bör idé och - intressesammanslutningar inom såväl det frivilliga som det professionella kulturlivet delta i denna granskning,

Sidan 21

Riksskådebanan ifrågasätter "det omkringliggande samhällets" efterfrågan på en kulturpolitik som det kan samspela med.

Riksskådebanan har dock erfarenheter av att *kulturintressen* från skilda håll vill samverka om, kring och i kulturhändelser.

Sidan 23

Riksskådebanan ifrågasätter idén om att "integrera kulturpolitiken i ett bredare politiskt sammanhang"

Riksskådebanan har dock inget som helst emot att kulturen blir en angelägenhet för fler, utan tvärtom. *Intresset och engagemanget för kultur kan dock endast kulturen själv skapa.*

Politikens uppgift är att på skilda sätt och med olika metoder göra konsten och kulturen tillgänglig, *samt att värna om kulturens kritiska samhällsfunktion.*

Sidan 25

Riksskådebanan vill framhålla att Riksskådebanan och regionala skådebanor är verksamma både inom folkbildningskulturen och studieförbundstraditionen.

Regeringens dialog och överenskommelse med idéburna organisationer inom det sociala området samt med Sveriges kommuner och landsting kan inte helt och fullt kopieras inom kulturområdet.

En rad organisationer inom det sociala området ifrågasätter i dag ett kontrakt där de fria organisationerna riskerar att hamna i "utförarrollen" medan staten tagit på sig "beställarrollen".

En sådan situation ska med bestämdhet det fria kulturlivet inte riskera att hamna i.

Sidan 27

Riksskådebanan ställer sig tveksam till den så kallade portföljmodellen. Riksskådebanan tror inte att den leder till mera kulturjämlighet över hela landet. Riksskådebanan befarar vidare att de regionala skådebanorna inte kommer att uppskattas värde om den så kallade portföljmodellen införs.

Sidan 31

Riksskådebanan anser att Riksskådebanans verksamhet hör hemma inom den "fjärde sfär", där folkbildningsfrågorna föreslås ligga.

Sidan 32

Riksskådebanan anser att institutionerna inte ska verkställa kulturuppdrag som är av sådan art att de kan utföras lika bra eller bättre av folkrörelser och av det fria och obundna föreningslivet.

Sidan 33

Riksskådebanan anser att statliga myndigheter och institutioner ska prioritera samverkan med fria och frivilliga organisationer, när det gäller den nationella kulturpolitiken.

Sidan 44

Riksskådebanan anser - *under rubriken politiska prioriteringar*, att det existerar politiska, partipolitiska skillnader i synen på konst och kulturarv, och att man varken kan, ska eller bör bortse från detta.

Sidan 44

Riksskådebanan vill här understryka betydelsen av samhällets ansvar för industrisamhällets kulturarv, och vikten av att detta arv tillvaratas i samverkan med idéburna och frivilliga organisationer som både är intresserade av och har kunskaper om industrisamhällets kulturarv.

Sidan 46

Riksskådebanan anser att det är betydelsefullt att fortsättningsvis tala om kvalitet, just genom att hålla kvalitetssamtalet levande kan kvaliteten värnas. Detta förhållningssätt står dock inte i motsats till att kvalitetsbegreppet inte kan förändras över tiden, eller att det inte kan vidgas, förstoras eller förminskas.

Sidan 47

Riksskådebanan har inget emot kommers, i betydelsen handel. Däremot är Riksskådebanan emot en kommersialisering av konst och kultur därför att kommersialiseringen i sig verkar likriktande, då den sätter försäljningen före själva varan. När det gäller frågan om att motverka kommersialismens negativa verkningar - är Riksskådebanan självfallet emot de negativa verkningarna. Riksskådebanan anser vidare att det är en fördel om begreppet "att motverka kommersialismens negativa

verkningar" fortsättningsvis står fast som en av kulturpolitikens mål och absoluta ambitioner.

Sidan 49

Riksskådebanan anser att idén om att en överenskommelse inom kulturområdet som alltför mycket liknar en överenskommelse inom det sociala området kan leda till en destruktiv situation, där kulturorganisationer blir utförare av en av staten beställd kulturverksamhet istället för att bli mottagare av sådant verksamhetsstöd som den fria kulturorganisationen själv i demokratiska former beslutar att den vill ha.

Sidan 51

Skådebanan nämns som en av många av civilsamhällets organisationer. Där Riksskådebanan är verksam på regional och lokal nivå är namnet Skådebanan.

Sidan 52

Bland Riksskådebanans medlemsorganisationer på central nivå finns studieförbunden Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) och studieförbundet Vuxenskolan. Dessa studieförbund med flera andra studieförbund är även medlemmar i Skådebanan på regional och lokal nivå.

Sidan 61

Riksskådebanan vill framhålla att även gamla och traditionella folkrörelser utvecklas och förändras över tiden.

Riksskådebanans stadgar och idéprogram har ett helt annat innehåll i dag om man jämför med tio, tjugo eller trettio år tillbaka i tiden.

Sidan 73

Riksskådebanan ifrågasätter skrivningen med följande lydelse
" syftet har bl a varit att befästa och fördjupa den demokratiska funktion som de idéburna organisationerna har. Dialogen skulle vidare belysa hur idéburna organisationer kan utvecklas som utförare av olika former av service och tjänster till allmänheten samt undanröja hinder för utveckling."

Riksskådebanans absoluta uppfattning är att det fria och idéburna organisationslivets roll i relation till staten är att staten ska ge stöd, men inte styra. Det som kännetecknar det idéburna organisationslivet är att det har en egen demokratisk organisationsform, med förtroendevalda, årsmöten etc. Om inte de förtroendevalda ska besluta om verksamhetens utveckling och inriktning - förlorar organisationerna sitt värde. Samverkan med demokratiskt organiserade organisationer,

Sidan 77

Riksskådebanan ifrågasätter att civilsamhällets organisationer ska bjudas in och delta i dialog om fördelning av de regionala stöden.

Sidan 79

Riksskådebanan, trots en skeptisk inställning till den föreslagna portföljidén, vill här understryka betydelsen av att civilsamhällets riksorganisationer ges tillfälle att delta i dialogen och förhandlingarna inom ramen för portföljmodellen.

Sidan 82

Riksskådebanan vill apropå Riksteaterns samverkan med länsteatrarna informera om att Riksskådebanan initierat flera

framgångsrika projekt för att publiken ska ges ett ökat inflytande och en större delaktighet i den konstnärliga processen. Bland annat har sådana projekt som initierats av Riksskådebanan under senare tid genomförts tillsammans med författare/journalister och fackliga organisationer.

Sidan 84

Då det talas om närmare samverkan med folkbildningen, vill Riksskådebanan understryka behoven av en sådan och självfallet en samverkan i hög grad på folkbildningens villkor.

Sidan 90

Riksskådebanans regionala skådebanor bör nämnas här då de ordnar en mängd kulturprogram i samverkan med kulturinstitutioner.

Sidan 92

Riksskådebanan vill framhålla att också en betydande del av skådebanerrörelsens verksamhet är att betrakta antingen som kulturutövande eller kulturbildning.

Sidan 93

Riksskådebanan vill framhålla att man med kraft bejaktar initiativet till Kulturens bildningsverksamhet.

Riksskådebanan instämmer i *ax* synpunkter om att det råder en snäv syn på studier och på studiecirkel i förordningen och i Folkbildningsrådets tolkning av dessa.

Sidan 95

Riksskådebanan ogillar starkt skrivningen i slutet av detta avsnitt. Riksskådebanans reaktion grundar sig på ordet utnyttja, och det förhållningssätt *som gör det möjligt* att

använda ett sådant ord. Meningen Riksskådebanan syftar på har följande lydelse:

" Därmed skulle det också bli möjligt för kulturområdet att bättre utnyttja den resurs som denna del av det civila samhället utgör"

Sidan 98

Kulturpolitiken bör enligt Riksskådebanan inte vara eller utgöra någon "aspektpolitik".

Sidan 110

Riksskådebanan anser att förslagen om hur skolan ska kunna arbeta mera kulturaktivt är genomgående bra, trots vissa frågetecken.

Sid 111

Riksskådebanan anser att slutsatsen att "skolesäcken" i svensk tappning har sina brister i kommuner där kulturintresset är lågt, är synnerligen relevant.

Sidan 113

Riksskådebanan anser att skådebanerörelsen redan nu spelar stor roll i "mäklarfunktionen" - och att denna roll kan utvecklas.

Sidan 115

Riksskådebanan tycker att det låter positivt att frågan om kultur för barn skulle kunna samlas i en särskild myndighet, dock vill Riksskådebanan tillägga, bör denna myndighets ledstjärna vara FN:s barnstadga.

Sidan 117

Riksskådebanan anser att en väsentlig fråga för samhället (staten, regering/riksdag) är att rekryteringen till högre konstnärlig utbildning blir mera rättvis så att ungdomar från alla socialgrupper är likvärdigt representerade i utbildningen.

Sidan 139

Riksskådebanan anser att frågan om entreprenörskap, och försörjning, inte får stå i vägen för den konstnärliga friheten. Riksskådebanan ifrågasätter idén om att entreprenörskap är att jämföra med den konstnärliga traditionen att pröva gränser.

Sidan 145

Sista "punktförslaget" under rubriken Kulturföretagande och entreprenörskap handlar om, citat ... "uppmuntra skapandet av mötesplatser för kulturföretagare, mäklare eller s k mellanhänder mellan kulturskapare och marknad samt att uppmuntra inkubatorverksamheter." Riksskådebanan anser att mäklare (i den mäklarroll som Riksskådebanan intar) inom kulturområdet *inte* ska vara en fråga om mellanhänder mellan kulturskapare och marknad, utan en *fråga om att vara mellanhand mellan kulturskapare och den som ännu inte mött kulturen, och som långt ifrån alltid är beredd att betala för mötet.*

Sidan 146

Riksskådebanan förhåller sig kritisk till idén att *"näringslivet kan även ses som en ekonomisk resurs och part för kulturlivet genom så kallad sponsring eller donationer."*

Sidan 148

Riksskådebanan förhåller sig kritisk till synsättet att entreprenörskapet är att betrakta som ett konstnärskap.

Detta likhetssökande gör varken entreprenören eller konstnären rättvisa.

Sidan 153

För Riksskådebanan har inte kultur något som helst med upplevelseindustri att göra, för Riksskådebanan är kultur synonymt med kunskap och bildning.

Sidan 184

Riksskådebanan motsätter sig idén/förslaget att *"den myndighet som föreslås ansvara för konstarterna bör få i uppdrag att, tillsammans med berörda aktörer, ta fram en plan för hur konstarterna kan bidra till regionala program och strategier"*

Riksskådebanan motsätter sig förslaget därför att det är inte konstens uppgift att knytas till andra uppgifter än den egna konstnärliga uppgiften.

Sidan 204

Riksskådebanan ifrågasätter idén att Kulturrådet ska göras ansvarigt för att utvärdera kulturinstitutionernas och kulturmyndigheters arbete med hälsofrågor.

Riksskådebanan anser att dessa institutioner och myndigheters grunduppgift är en helt annan än att arbeta med hälsofrågor.

Sidan 211

Riksskådebanan instämmer i synpunkten att man ska akta sig för en alltför instrumentell syn på kulturen.

Sidan 216

Riksskådebanan anser att kulturmyndigheter ska låta bli att föreslå regeringen strategier i anslutning till regerings miljö-

och miljömålsarbete. Kulturen ska inta en samhällskritisk hållning, och kritisera miljöarbeten mm. Där har konsten och kulturen sin uppgift.

Sidan 235

Riksskådebanan väljer att ta fasta på sista punkten på denna sida. Det är långtifrån självklart att kulturområdet ständigt ska utvärderas, och statistikföras. Det hör till konstens och kulturens väsen att stå för en avvaktande hållning när det gäller just utvärderingar; vad som är "bra" eller "effektivt" kan, när det gäller konst, inte mätas med samma mått som mycket annat mäts med. Överhuvudtaget är Riksskådebanan skeptisk till det som ständigt ska mätas. Kulturens värden fungerar ofta efter andra måttstockar. Riksskådebanan är intresserad av attitydförändringar, men sådana är ofta varken absoluta eller mätbara på kort sikt.

Sidan 283

Riksskådebanan är positiv till en generell kulturlagstiftning, efter norsk förebild, därför att lagstiftningen handlar om allas rätt att delta i kulturaktiviteter och att uppleva en mångfald av kulturuttryck. Denna lagstiftning påminner i mycket om Riksskådebanans ambition.

Det finns fler lagar som i dag anses vara mycket bra och ändamålsenliga trots att de inte ger inbjuder till sanktionsmöjligheter.

En sådan lag är exempelvis förbudet mot barnaga. Även förslaget till en sådan lag togs emot med skepsis (för trettio år sedan) därför att man såg inte sanktionsmöjligheterna. I dag är det få eller inga som ser några fördelar med att ta bort den.

Sidan 297

Riksskådebanan anser att de hittills vunna erfarenheterna av Kultur i arbetslivet är mycket positiva.

Riksskådebanan motsätter sig därför idén att stödet omvandlas till ett bidrag som möjliggör genomförande samt utvärdering av projekt *med syfte att vidga arbetsmarknaden för konstnärer.*

Riksskådebanan anser att anslaget ska vara till för dem som är ovana vid kultur, och som ges en möjlighet att möta kulturen på arbetsplatsen.

Sidan 319

Riksskådebanan bejakar förslaget om att det finns behov av en annan bidragsgivare, efter det att Framtidens kultur upphör, och som på motsvarande sätt kan utgöra ett alternativ till de etablerade bidragsgivande instanserna på kulturområdet.

Sidan 334

Riksskådebanan förhåller sig kritisk till idén att det behövs en reell ökning av enskild finansiering som komplement till den offentliga finansieringen av kulturverksamheter.

Däremot är Riksskådebanan positiv till ytterligare förbättrade möjligheter för kulturverksamheter, och att de som efterfrågar ska ges rådgivning och information från Skatteverket i skattefrågor.

Riksskådebanan anser att konstnärligt verksamma personer, konstnärer; bildkonstnärer, författare, musiker med flera som arbetar professionellt, ska ersättas med löner som är i nivå med kulturbyråkraternas.

Det är inte skattelagstiftningen som ska förändras, utan ersättningen till konstnärligt verksamma personer.

Volym 3

Betänkande av kulturutredningen

Kulturpolitikens arkitektur

Sidan 12

Riksskådebanan ställer sig frågan i vilken det idéburna föreningslivet här hemma, och då i synnerhet Riksskådebanan.

Sidan 15

Riksskådebanan ifrågasätter om folkbildningsfrågorna ska vara kvar inom Utbildningsdepartementets ansvarsområde. När utbildningen talar om att kulturen ska arbeta inom andra "politikområden" faller det sig naturligt att definiera folkbildningens organisationer som kulturorganisationer.

Sidan 18

Stödet till kulturell verksamhet kallas här välfärdstjänst. Riksskådebanan föredrar att se det mera är en fråga om demokrati än om service.

Sidan 19

Riksskådebanan instämmer i att det är en klok politik att staten framgent lägger större emfas vid kulturområdet än i dag.

Sidan 20

Riksskådebanan bejakar ett ökat samspel mellan staten, kommunerna och landstingen inom kulturpolitiken.

Sidan 25

Riksskådebanan noterar skrivningen " den vetenskapliga kompetens som krävs för att kunna uppträda som kvalificerade beställare", och lyfter ett varnande finger för att kompetensen inom "sfärerna" inte får bli synonymt med en elit.

Sidan 25 forts

Riksskådebanan ifrågasätter tanken bakom följande skrivning " Vi anser att det också inom konstområdet bör finnas viss balans mellan utbudet av utbildningar och det arbetsliv som erbjuds utbildningarna."

Balans mellan utbildningar och arbetsliv är alltid en fråga om vilket tidsperspektiv man lägger an på frågan.

Sidan 27

Riksskådebanan anser att statistik och utvärdering ska ges ett rimligt utrymme inom kulturpolitiken - men det är långt ifrån kulturpolitikens väsentligaste uppgift.

Sidan 29

Riksskådebanan anser att man inom kulturområdet bör förhålla sig kritisk både till synpunkter från Riksrevisionen och från Nutek, och att man ska mäta, med kulturens egna mått, nämnda myndigheternas kritik för att man ska kunna värdera kritiken rätt.

Sidan 34

Riksskådebanan uppskattar tanken på både kvalitet och upplevelse (det näst sista stycket på denna sida)

Sidan 35

Riksskådebanan ifrågasätter statliga myndigheters ansvar för olika kulturyttringar. Riksskådebanans förklaring till denna uppfattning handlar om på vilket sätt samhällsmedborgarna har möjlighet att påverka inriktningen av kulturyttringar, och möjligheten att kritiskt granska desamma.

Sidan 44

Riksskådebanan vill framhålla betydelsen av att arkiven inte kommersialiseras; det finns mängder av folkrörelsearkiv som borde uppmärksammas mera inom kulturpolitiken. De behöver både ett större ekonomiskt stöd , men också graderas upp som betydelsefulla kulturverksamheter.

Sidan 53

Riksskådebanan anser att mera samverkan mellan grund- och gymnasieskola och folkbiblioteken bör uppmuntras, Erfarenheter visar att sådana här nära samarbeten påverkar ungdomars studieresultat positivt.

Sidan 71

Riksskådebanan föreslår att det föreslagna Arkivverket tar särskilt och uttalat ansvar för folkrörelsearkiv och folkrörelsebibliotek, på folkrörelsearkivens och folkrörelsebibliotekens egna villkor.

Sidan 78

Riksskådebanan vill understryka betydelsen av arbetslivsmuseernas existens och möjlighet till utveckling vid en eventuell omläggning till en gemensam sfär för samtid, historia och livsmiljö. Arbetslivsmuseernas berättelser har visat sig särskilt intressant för gruppen nya svenskar, som kommit till Sverige från andra kulturer och kulturkretsar.

Sidan 90

Riksskådebanan instämmer i att mera konstnärlig kompetens bör tas mera i bruk i de planeringsprocesser som föregår samhällsbyggen.

Sidan 96

Riksskådebanan är positiv till en lag som tar sig an museernas ansvar och relationer till samhället och dess medborgare.

Sidan 100

Riksskådebanan anser att Riksutställningar - som är en myndighet - ska agera, och ges en roll, så att myndighetsprofilen blir tydlig för att minska risken med förväxling med en fri och folklig organisation.

Riksskådebanan anser att Riksutställningar ska uppmuntras att ge mer stöd till det fria och idéburna föreningslivet, på föreningslivets villkor.

Sidan 105

Riksskådebanan bejaktar idén om en myndighet för arkitektur, form och design.

Sidan 113

Riksskådebanan anser att en gemensam myndighet för bidragsgivning och ersättningar till konstnärer och upphovsmän kan medföra risker, eftersom idén i sig handlar om en maktkoncentration. Konstnärer som hamnar i onåd kan få det mycket besvärligt i en sådan här enväldig organisation.

Sidan 116

Riksskådebanan anser att Kulturrådets kostnader för bidragshantering är oacceptabel, men kostnaden får inte tas som ursäkt för tillskapandet av en ny organisation om denna inte kan visa en väsentligt lägre siffra för just bidragshantering.

Sidan 117

Riksskådebanan är kritisk till den utveckling som skett inom Kulturrådet, där Kulturrådet själv gjort prioriteringar inom anslagen och där regeringen överlåtit till Kulturrådet att i högre grad än tidigare göra bedömningar på detaljnivå. Kritiken utgår från att bidragstagaren inte har givits reella förhandlingsmöjligheter utan ställts inför fullbordat faktum utan någon som helst demokratisk process.

Sidan 148

Riksskådebanan bejaktar tanken att det borde finnas fler initiativ och "instrument" till stöd för institutionernas utveckling. Samverkan med Riksskådebanan - skådebanerörelsen - kan utgöra ett sådant initiativ - med ett bra resultat såväl för kulturen som för institutionen och kulturpolitiken.

Sidan 149

När det gäller "det andra" av tre beskrivna förhållningssätt, vill Riksskådebanan framhålla positiva erfarenheter av just "det andra" förhållningssättet.

Sidan 151

Riksskådebanan vill här understryka betydelsen av "det tydliga mandatet" - när det handlar om att ompröva inriktningen av traditionella arbetsmetoder på kulturinstitutioner.

"Nya mandat" kan medföra mer jämlikt och mera ömsesidigt utbyte och samarbete med det fria och frivilliga kulturlivet, till gagn för demokrati och medborgare.

Sid 154

Riksskådebanan bejakar förslaget att en översyn initieras för att i samråd med den romska minoritetens organisationer förebereda uppbyggnaden av en institutionell hemvist för den romska kulturen.

Sid 158

Riksskådebanan uppmuntrar tanken att Statskontoret gör en noggrannare beräkning med tanke på vilka ekonomiska effekter som kulturutredningens förslag medför.

Sidan 167

Riksskådebanan sympatiserar med ledamoten Mats Sjöstrands reservation

Sidan 170

Riksskådebanan sympatiserar med särskilt yttrande från experten Bo Netz, finansdepartementet

Sidan 172

Riksskådebanan sympatiserar med särskilt yttrande av experterna Per Byström och Helene Biller.

Bakgrundsinformation om och från Riksskådebanan

När kulturutredningen talar om kulturpolitiken så är det som om *kulturpolitiken* vore något som levde sitt eget liv, en egen aktör, en egen kropp en egen varelse. En egen fysisk form, med en egen bestämning.

Riksskådebanan delar inte den föreställningen.
För Riksskådebanan är kulturpolitik det stöd eller icke-stöd som ges till kulturen, eller om man så vill till skilda kulturella ändamål och yttringar. Där valet om stöd eller icke stöd baseras på skilda politiska och partipolitiska värderingar.

Riksskådebanan har fokus på att erfar konst och kultur, vem du är och var du än befinner dig i livet, utifrån en humanistiskt och demokratisk övertygelse. Man kan också förklara hållningen utifrån en grundfilosofi där tankar och handlande på temat solidaritet är centralt.

Riksskådebanan verkar därför för att människor i alla åldrar och på egna villkor blir delaktiga i möten med konstens alla uttryck och yttringar. Kulturen och konsten i sig själv bär på ett demokrativärde som stärker människovärdet, till gagn och glädje såväl för enskilda individer som för samhället i stort. Den personliga upplevelsen/erfarenheten av konst och kultur kan variera stort; från mycket eller litet eget fysiskt skapande till mer eller mindre aktivt deltagande på ett mera socialt/psykologiskt/intellektuellt eller kulturellt plan.

Riksskådebanan tillhör folkrörelsekulturen.

Det statliga anslag som Riksskådebanan är mottagare av betraktas av Riksskådebanan som en anslag att jämföra med det statliga presstödet. Det vill säga; för att demokratin i samhället ska säkerställas och utvecklas behövs en rad kritiska röster. En levande kultur förutsätter att konst både skapas och kommuniceras av människor med helt skilda erfarenheter; sett både till ekonomisk bas, kulturella och sociala erfarenheter samt till kön, ålder och etnicitet.

Riksskådebanan fortsatta synpunkter på Kulturutredningens förslag - det vill säga förslaget konsekvenser - har sin förklaring i ovannämnda verksamhet och verksamhetsidé.

Stockholm och Nynäshamn i maj 2009/ Riksskådebanan genom

*Ulla Tengling/förbundssekreterare
och Tommy Ternemar, förbundsordförande*